

Udskriftsdato: 20. december 2025

VEJ nr 9600 af 22/10/2013 (Historisk)

Vejledning om ordblindeundervisning for voksne

Ministerium: Børne- og Undervisningsministeriet

Journalnummer: Undervisningsmin., j.nr. 024.56R.391

Senere ændringer til forskriften

VEJ nr 10103 af 09/12/2019

Vejledning om ordblindeundervisning for voksne

Kapitel 1

Indledning

Vejledningen uddyber reglerne i bekendtgørelse nr. 1372 af 15. december 2005 om ordblindeundervisning for voksne. Når der i vejledningen henvises til bekendtgørelsen, henvises der således til ovennævnte bekendtgørelse med senere ændringer.

Kapitel 2

Formålet med »Ordblindeundervisning for Voksne«, jævnfør bekendtgørelsens § 1

Formålet med »Ordblindeundervisning for Voksne« er at udvikle deltagerens evne til at benytte kompenserende strategier og metoder og derved øge den pågældendes muligheder for at fungere i beskæftigelse, uddannelse, samfundslivet og privatlivet. De tekster, deltageren har brug for at læse i hverdagen, bør derfor inddrages i undervisningen. Undervisningen skal give deltageren mulighed for at forstå og bruge de skrevne tekster samt selv at skrive tekster. For at nå dette mål vil det ofte være nødvendigt og gavnligt at benytte hjælpemidler.

Formålet med undervisningen er derfor også, at deltageren skal kunne anvende relevante it-hjælpemidler som for eksempel programmer med oplæsningsfunktion, ordprædiktionsprogrammer med flere.

Målgruppe

»Ordblindeundervisning for Voksne« er målrettet personer, der ikke er undervisningspligtige og samtidig har basale vanskeligheder med at tilegne sig skriftsproget. Dermed er målgruppen for undervisningen alene personer med ordblindevanskeligheder.

Personer, der af andre årsager har vanskeligheder med skriftsproget, er ikke omfattet af målgruppen. Det kan for eksempel dreje sig om personer med skriftsproglige vanskeligheder, som skyldes manglende dansksproglige færdigheder generelt, personer med hjerneskade eller personer med generelle indlæringsvanskeligheder. Dette udelukker dog ikke, at for eksempel udlændinge kan deltage i ordblindeundervisning, hvis de opfylder betingelserne herfor.

Anden ordblindeundervisning med videre

»Ordblindeundervisning for Voksne« er sekundær i forhold til anden ordblindeundervisning. Undervisningen kan dermed alene bevilges, såfremt ansøgeren ikke er berettiget til ordblindeundervisning med videre i henhold til anden lovgivning, for eksempel i forbindelse med et uddannelsesforløb eller et andet undervisningstilbud, herunder 10. klasse.

Er en ansøger for eksempel berettiget til specialpædagogisk støtte (SPS) i forbindelse med deltagelse i en erhvervsuddannelse, en ungdomsuddannelse eller en videregående uddannelse, skal det tilbud om ordblindeundervisning eller om bevilling af hjælpemidler (typisk en it-rygsæk), der relaterer sig til uddannelsesforløbet, afholdes efter reglerne i den relevante uddannelseslovgivning.

Deltageren kan dog sideløbende modtage »Ordblindeundervisning for Voksne«, som ikke er bevilliget til den konkrete uddannelse med videre, hvis betingelserne herfor er opfyldt og lederen af voksenuddannelsescentret visiterer ansøgeren hertil.

For deltagere, som ikke er berettigede til hjælpemidler i henhold til SPS-reglerne, kan der ansøges om hjælpemidler i henhold til lov om social service og lov om aktiv beskæftigelsesindsats. Nødvendig instruktion i brugen af hjælpemidlerne følger bevillingen af hjælpemidlet og finansieres af den bevilgende myndighed.

Voksenuddannelsescentrene, herunder deres driftsoverenskomstparter, er forpligtede til at vejlede deltagere i »Ordblindeundervisning for Voksne« om andre sideløbende tilbud til ordblinde, typisk støtte i henhold til SPS-reglerne. Udbyderen skal i den forbindelse, efter ønske fra deltageren, formidle kontakt til den relevante uddannelsesinstitution og bistå deltageren i ansøgningsproceduren, herunder bistå med at søge i henhold til »Serviceloven«.

Afviste ansøgere til ordblindeundervisning vejledes om relevante undervisningstilbud, der kan tilgodese den pågældendes undervisningsbehov, jf. § 10, stk. 4, 2. pkt., i bekendtgørelsen.

Relevante undervisningstilbud kan for eksempel være Forberedende Voksenundervisning, danskundervisning på Almen Voksenuddannelse, Specialundervisning for Voksne, Arbejdsmarkedsuddannelser, Grunddannelse for Voksne med flere.

Kapitel 3

Undervisning samt uddannelses- og erhvervsvejledning, jævnfør bekendtgørelsens §§ 3-9

»Ordblindeundervisning for Voksne«

»Ordblindeundervisning for Voksne« skal kompensere for deltagerens vanskeligheder gennem styrkelse af skriftsproglige færdigheder og kommunikative færdigheder, jævnfør bekendtgørelsens § 3 stk. 1, nr. 1. Undervisningen omfatter desuden muligheden for specialpædagogisk bistand, jævnfør bekendtgørelsens § 3, stk. 1, nr. 2.

Gennem undervisning efter § 3, stk. 1, nr. 1, udvikler deltageren sine funktionelle læse-, skrive- og stavefærdigheder samt færdigheder i at bruge kompenserende hjælpemidler, herunder it-hjælpemidler.

Gennem bistand efter § 3, stk. 1, nr. 2, stilles relevante pædagogiske hjælpemidler til rådighed for deltageren i undervisningen, ligesom der kan ydes rådgivning af deltageren og (efter aftale med deltageren) af personer med tilknytning til deltageren om fx tiltag, som kan kompensere for deltagerens skriftsproglige vanskeligheder i hverdagen.

Individuelle færdighedsmål for undervisningen, jævnfør bekendtgørelsens § 3, stk. 5

Undervisningen skal tilrettelægges individuelt ud fra en samlet vurdering af deltagerens forudsætninger og skriftsproglige færdighedsbehov. Der er således ikke fastlagt noget fælles højeste eller laveste færdighedsniveau for ordblindeundervisningen. Det betyder, at undervisningen skal føre frem til det færdighedsniveau, der vurderes at være relevant for den enkelte deltager.

Hensyntagende undervisning, jævnfør bekendtgørelsens § 4

Hensyntagende undervisning kan indgå som en integreret del af »Ordblindeundervisning for Voksne«. Det er derfor en forudsætning for at modtage hensyntagende undervisning, at deltageren samtidig er visiteret til den kompenserende undervisning efter § 3 i bekendtgørelsen. Den kompenserende undervisning er således udgangspunktet for og det centrale element i undervisningen. Den hensyntagende undervisning skal varetages af en lærer med kvalifikationer til at forestå »Ordblindeundervisning for Voksne«.

Hensyntagende undervisning omfatter undervisning i fag, deltageren på grund af basale læsevanskeligheder ikke har mulighed for at tilegne sig i anden voksenundervisning. Typisk, men ikke begrænset til, undervisning i fagene matematik, dansk, engelsk og tysk.

Udgangspunktet for undervisningen er ordblindeundervisningen. Den hensyntagende undervisning giver deltageren mulighed for at træne sine skriftsproglige færdigheder og kompenserende strategier i tilknytning til elementer af fagundervisning, men den kan ikke tilrettelægges, så deltageren tilegner sig hele eller væsentlige dele af et uddannelsesforløb eller af andre undervisningstilbud.

En institution kan således ikke udbyde forløb i hensyntagende undervisning, idet visitering hertil skal være en individuel og integreret del af ordblindeundervisningen.

Visitering og genvisitering til hensyntagende undervisning beror på en vurdering af den enkeltes færdighedsniveau og undervisningsbehov.

Ønskes en del af undervisningen tilrettelagt som hensyntagende undervisning, skal begrundelsen og målsætningen herfor fremgå af indstillingen til lederen af voksenuddannelsescentret og af den individuelle undervisningsplan i en form, så det er muligt for såvel institution som deltager at evaluere indsatsen.

Timetal

Der er ikke fastsat et mindste timetal for undervisningen. Deltageren kan således følge et kort forløb i form af målrettet undervisning, for eksempel om et nyt hjælpeprogram i et tekstbehandlingsprogram. Et undervisningsforløb kan højst have et timetal på 80 undervisningstimer. I de 80 undervisningstimer kan indgå undervisning i fag, der er tilrettelagt under hensyntagen til deltagerens ordblindhed som hensyntagende undervisning.

Ene- og holdundervisning, jævnfør bekendtgørelsens § 7

Undervisningen kan afholdes som eneundervisning eller undervisning på hold med to til seks deltagere, afhængig af en konkret vurdering af deltagerens behov. Der er mulighed for, at en deltager kan følge både ene- og holdundervisning i samme undervisningsforløb. Der kan desuden afholdes undervisning for to hold samtidig (samlæsning), hvis det er hensigtsmæssigt, at to undervisere forestår undervisningen af et større hold deltagere, som dermed højst kan udgøre tolv deltagere.

Evaluering, jævnfør bekendtgørelsens § 8

Løbende evaluering

Underviseren skal sammen med deltageren løbende evaluere deltagerens læreproces og udbytte. Evalueringen sker med udgangspunkt i den individuelle undervisningsplan og i forhold til planens konkrete færdighedsmål, jævnfør bekendtgørelsens § 11. Formålet er løbende at sikre, at undervisningen imødekommer deltagerens undervisningsbehov, og at deltageren har det planlagte udbytte af undervisningen.

Imødekommer undervisningen ikke længere deltagerens undervisningsbehov, eller har deltageren ikke det planlagte udbytte af undervisningen, skal mål og indhold i den individuelle undervisningsplan ændres og målrettes deltagerens individuelle niveau og behov for undervisning. I særlige tilfælde kan det blive nødvendigt at afbryde den planlagte undervisning og vejlede deltageren til et andet undervisningstilbud.

Endelig evaluering

Ved undervisningsforløbets afslutning udarbejder underviseren en endelig og skriftlig evaluering af deltagerens udbytte af undervisningsforløbet. Evalueringen foretages med udgangspunkt i færdighedsmålene i

den individuelle undervisningsplan, som lederen af voksenuddannelsescentret har godkendt. Den endelige evaluering skal dokumentere, i hvilket omfang deltageren har nået de konkrete mål i planen.

Såfremt deltageren ikke eller kun delvist har opnået færdighedsmålene i den af lederen af voksenuddannelsescentret godkendte undervisningsplan, skal årsagen hertil anføres i den endelige evaluering. Dette gælder også såfremt målene er blevet ændret undervejs i undervisningsforløbet. Er undervisningen ophørt inden forløbets planlagte afslutning, skal dette og årsagen hertil ligeledes fremgå af den endelige evaluering.

Den endelige evaluering vedlægges det eventuelt næstfølgende forslag til undervisnings mål, omfang og tilrettelæggelse, hvis deltageren efterfølgende indstilles til genvisitering.

Uddannelses- og erhvervsvejledning, jævnfør bekendtgørelsens § 9

Uddannelsesinstitutionen skal tilbyde deltagere i ordblindeundervisning individuel eller kollektiv uddannelses- og erhvervsvejledning. Reglerne om vejledning skal blandt andet sikre, at deltagere i »Ordblindeundervisning for Voksne« vejledes om mulighederne for at deltage i ungdomsuddannelser, voksen- og videreuddannelser, herunder forberedende voksenundervisning, almen voksenuddannelse, arbejdsmarkedsuddannelser, erhvervsuddannelser, social- og sundhedsuddannelser mv. I vejledningen skal bl.a. indgå vejledning om støtteordninger for handicappede i uddannelse eller job, som for eksempel mentorordninger eller andre ordninger efter lov om social service.

Der henvises i øvrigt til bekendtgørelsens bilag 1 om uddannelses- og erhvervsvejledningens formål.

Kapitel 4

Optagelse til og deltagelse i undervisningen med videre, jævnfør bekendtgørelsens §§ 10-11

Alle personer med basale vanskeligheder med at tilegne sig skriftsproget, som har forudsætninger for at følge ordblindeundervisningen med udbytte, og som ikke er undervisningspligtige, har adgang til undervisningen, jævnfør dog vejledningens kapitel 2 om målgruppen.

I henhold til folkeskolelovens § 34, stk. 1, ophører undervisningspligten den 31. juli ved afslutningen af undervisningen på 9. klassetrin. Undervisningspligten ophører dog senest den 31. juli i det kalenderår, hvor barnet fylder 17 år eller har afsluttet en uddannelse, der er ligestillet med grundskolen.

Visitation

Indledende samtale og afviste ansøgere, jævnfør bekendtgørelsens § 10, stk. 4

Forud for tilbuddet om ordblindeundervisning gennemfører uddannelsesinstitutionen en indledende samtale med deltageren og vurderer, om »Ordblindeundervisning for Voksne« kan være et relevant tilbud.

Uddannelsesinstitutionen vejleder afviste ansøgere om andre relevante undervisningstilbud, for eksempel specialundervisning i henhold til lov om specialundervisning for voksne, forberedende voksenundervisning (FVU), danskuddannelse under lov om danskuddannelse for voksne udlændinge med flere eller almen voksenuddannelse (AVU).

Afdækning af deltagerens skriftsproglige færdigheder og test, jævnfør bekendtgørelsens § 10, stk.

5-6

Vurderer uddannelsesinstitutionen, at ordblindeundervisning umiddelbart er det rette tilbud foretages en afdækning af deltagerens skriftsproglige færdigheder. Ved afdækningen skal uddannelsesinstitutionen anvende det testmateriale, der stilles til rådighed af Undervisningsministeriet (Visitationstest til »Ordblin-

deundervisning for Voksne» eller Dynamisk ordblindetest (DOT-testen). DOT-testen bruges til afdækning af ordblindhed hos voksne med dansk som andetsprog, hvor den ordinære test ikke kan anvendes grundet ansøgerens manglende dansksproglige forudsætninger.

Testmaterialet afdækker deltagerens færdigheder i ordlæsning, stavning og ordforråd. Der henvises i øvrigt til Undervisningsministeriets vejledning til visitationstesten »Vejledning om visitation til ordblinddeundervisning for voksne«.

Den medarbejder på uddannelsesinstitutionen, der foretager den indledende vurdering og den efterfølgende afdækning af ansøgeren, skal have de faglige forudsætninger herfor. Der er dog ikke fastsat bestemte uddannelseskrav eller lignende til medarbejderen.

Viser testen, at deltageren opfylder betingelserne for at modtage ordblinddeundervisning, indstilles det til lederen af voksenuddannelsescentret, at deltageren tilbydes undervisning. Driftsoverenskomstparter afgiver indstilling til lederen af det voksenuddannelsescenter, de har driftsoverenskomst med.

Indstillingen vedlægges et forslag til undervisningens mål, omfang og tilrettelæggelse, et kort referat af den indledende samtale med ansøgeren og en kopi af ansøgerens testresultat fra visitationstesten. Indstillinger skal altid være fagligt begrundede.

Det er et krav, at visitationstesten viser, at deltageren er ordblind. Se i den forbindelse Undervisningsministeriets vejledning om visitation til »Ordblinddeundervisning for Voksne«. Testresultatet er dermed afgørende for at indstille ansøgeren til ordblinddeundervisning, men giver ikke automatisk ansøgeren adgang til undervisningen. Afgørelse om visitation til »Ordblinddeundervisning for Voksne« træffes af lederen af voksenuddannelsescentret på baggrund af forslaget til undervisningens mål, omfang og tilrettelæggelse, oplysningerne i referatet fra den indledende samtale med ansøgeren og ansøgerens testresultat.

Indstillingen til lederen af voksenuddannelsescentret herunder den dokumentation, der ligger til grund for indstillingen, skal have en karakter, der gør det muligt for tredjemand at vurdere, hvorvidt visitering af ansøgeren er berettiget.

Ansøgere der ifølge testen ikke er ordblinde, men som jævnfør afsnittet om målgruppe vurderes at have andre vanskeligheder med skriftsproget end ordblindhed som for eksempel manglende dansksproglige færdigheder, hjerneskade eller generelle indlæringsvanskeligheder, skal vejledes om andre relevante undervisningstilbud.

Genvisitering

Deltagere kan genvisiteres til undervisningen, hvis lederen af voksenuddannelsescentret på baggrund af den forudgående individuelle undervisningsplan, den endelige evaluering af det forudgående undervisningsforløb og det nye forslag til undervisningens mål, omfang og tilrettelæggelse vurderer, at deltageren fortsat vil have et væsentligt personligt og fagligt udbytte af undervisningen. Det bør desuden indgå i vurderingen, om deltageren er motiveret for at påbegynde et nyt undervisningsforløb.

Deltageren skal ikke gennemføre visitationstesten ved genvisitering.

Indstillingen til lederen af voksenuddannelsescentret herunder den dokumentation der ligger til grund for indstillingen, skal have en karakter, der gør det muligt for tredjemand at vurdere, hvorvidt genvisitering af deltageren er berettiget.

Selv om reglerne giver mulighed for genvisitering, er der ikke adgang til et ubegrænset antal genvisiteringer. Det er afgørende for genvisiteringen, at ansøgeren må forventes at få et væsentligt skriftsprogligt udbytte af endnu et undervisningsforløb. I afgørelsen skal indgå en afvejning af, om deltagerens og

samfundets ressourceforbrug står mål med det forventede udbytte. Muligheden for deltagelse i et andet relevant undervisningstilbud i stedet for »Ordblindeundervisning for Voksne« skal altid overvejes i forbindelse med genvisitering.

Lederen af voksenuddannelsescentrets afgørelser, jævnfør bekendtgørelsens § 10, stk. 7, 2. pkt.

Lederen af voksenuddannelsescentret træffer alle afgørelser, om:

- hvorvidt ansøgeren har basale vanskeligheder med at tilegne sig skriftsproget (det vil sige om ansøgeren er berettiget til at modtage undervisningen eller ej)
- ordblindeundervisning er et relevant tilbud for ansøgeren
- undervisningens mål, omfang og tilrettelæggelse
- igangsættelse af undervisningen.

Det anbefales i den forbindelse, at voksenuddannelsescentret og dets driftsoverenskomstparter aftaler en hensigtsmæssig tilrettelæggelse af proceduren for indgivelse af indstillinger til »Ordblindeundervisning for Voksne«, således at behandlingen af indstillingerne ikke forsinkes unødigt.

Igangsættelse af »Ordblindeundervisning for Voksne« kan dog aldrig finde sted, uden at lederen af voksenuddannelsescentret har truffet afgørelse herom.

Lederen af voksenuddannelsescentret kan ikke bemyndige den medarbejder, som har indstillet deltageren til visitering/genvisitering, til at træffe afgørelse om iværksættelse af undervisningen med videre.

Bemyndiger lederen af voksenuddannelsescentret en medarbejder til at træffe afgørelse om iværksættelse af undervisningen med videre, er det et krav, at den pågældende har de fornødne kvalifikationer til at varetage opgaven.

Individuel undervisningsplan, jævnfør bekendtgørelsens § 11

Den individuelle undervisningsplan udarbejdes med udgangspunkt i afdækningen af deltagerens skriftsproglige forudsætninger samt læse-, skrive- og stavebehov. Planen skal angive undervisningsforløbets mål og delmål, indhold og tilrettelæggelsesform.

Mål og delmål i den individuelle undervisningsplan skal være individuelle færdighedsmål på et for deltageren relevant niveau, jævnfør bekendtgørelsens § 3, stk. 5. Målene skal dermed konkret og klart beskrive, hvad deltageren forventes at kunne ved undervisningsforløbets afslutning, som deltageren ikke kunne ved undervisningsforløbets start og have en sådan udformning, at de er evaluerbare, også for deltageren.

Færdighedsmålene skal være skriftsproglige mål eventuelt suppleret af fagmål for hensyntagende undervisning og mål for anvendelse af kompenserende hjælpemidler.

Færdighedsmålene skal danne grundlag for den løbende og endelige evaluering af deltagerens udbytte/resultater, dvs. deltagerens forventede færdighedsniveau efter afslutningen på undervisningsforløbet. Færdighedsmålene kan ikke beskrives som proces- og indholdsmål som for eksempel »deltageren skal blive bedre til« eller »deltageren skal arbejde med«. Dette skyldes, at proces- og indholdsmål er ikke egnede til at danne grundlag for en evaluering af deltagerens udbytte af undervisningen.

Den individuelle undervisningsplan drøftes med deltageren inden undervisningen igangsættes, således at deltageren får et klart indtryk af undervisningstilbuddets mål, delmål og indhold.

Det er ikke et krav, at den individuelle undervisningsplan skal underskrives af deltageren.

Eksempler på målformuleringer i den individuelle undervisningsplan

Eksempel 1. Skriftsproglige færdigheder

Caseeksempel: Deltager A oplever at have svært ved at stave. Han har behov for at kunne skrive referater og meddelelser i forbindelse med sit arbejde, men laver mange stavfejl, som hans kollegaer må rette for ham. A ønsker at reducere antallet af stavfejl, så han bliver mindre afhængig af sine kollegaers hjælp. Det fremgår af deltager A's testprofil, at han laver mange stavfejl i strid med skriftens morfematiske princip. Identificeret færdighedsmål for deltager A: Deltager A skal ved at øge fokus på skriftens morfematiske princip i stavning reducere antallet af stavfejl væsentligt (for eksempel med ca. 25 % eller mere), når han skriver referater og meddelelser på arbejde.

Mål: Deltageren skal beherske rodmorfer, præfikser og suffikser i skriftens morfematiske princip i ordlæsning og stavning.

Eksempler på delmål:

- Deltageren skal kunne identificere rodmorfer i sammensatte ord.
- Deltageren skal kunne identificere, læse og stave interfikser i sammensatte ord.
- Deltageren skal kunne identificere, læse og stave præfikser i afledte ord.
- Deltageren skal kunne identificere, læse og stave suffikser i afledte ord.

Eksempel 2. Skriftsproglige færdigheder

Caseeksempel: Deltager B oplever at have svært ved at skrive tekster i forbindelse med sin uddannelse til socialrådgiver. Hun går tit i stå i skriveprocessen og hendes tekster bliver usammenhængende og rodede. B oplever ofte, at de andre studerende i hendes læsegruppe ikke forstår, hvad hun skriver.

Identificeret færdighedsmål for deltager B: Deltager B skal blive i stand til at udarbejde en skriftlig opgave på sit studie, så indholdet kan forstås af modtageren.

Mål: Deltageren skal kunne skrive opgaver klart og sammenhængende.

Eksempler på delmål:

- Deltageren skal kunne identificere kommunikationssituationen, herunder modtagerforhold, tekstformål, teksttypevalg og sproglig fremstillingsform.
- Deltageren skal kunne identificere og udnytte sætningsleddene verbal, subjekt, adverbial, objekt og konjunkional.
- Deltageren skal kunne identificere og benytte kohæsive bånd i tekster.
- Deltageren skal kunne basal tegnsætning (punktum og begyndende kommatering) og beherske konventionen for stort begyndelsesbogstav.
- Deltageren skal kunne strukturere tekstens informationer på globalt og lokalt niveau i overensstemmelse med den valgte teksttype.
- Deltageren skal opnå viden om og kunne anvende principper for opbygning af et afsnit.
- Deltageren skal kunne revidere sin tekst på over- og underordnede niveauer og bruge feedback.
- Deltageren skal kunne inddele skrivningen i hensigtsmæssige faser.

Eksempel 3. Hensyntagende undervisning, engelsk (læsning og stavning)

Caseeksempel: Deltager C arbejder i en virksomhed, som dagligt har kontakt til flere internationale samarbejdspartnere. C har derfor behov for at kunne læse og skrive e-mails på engelsk, men oplever at bruge meget lang tid på at forstå og skrive engelsk. C må desuden ofte bede sine kollegaer om hjælp til korrekturlæsning.

Identificeret færdighedsmål for deltager C: Deltager C skal bruge væsentligt kortere tid (for eksempel ca. 50 % kortere tid end han plejer) på at læse og skrive e-mails på engelsk i arbejdsmæssige sammenhænge og blive mindre afhængig af sine kollegaers hjælp til korrekturlæsning.

Mål: Deltageren skal beherske udtale, læsning og stavning af lydrette ord og de hyppigste betingede udtale- og stavemåder i overensstemmelse med det fonematiske princip for engelsk ortografi.

Eksempler på delmål:

- Deltageren skal kunne lytte efter kvalitetsforskelle i de korte vokallyde for bogstaverne a, e, i, o og u.
- Deltageren skal i forbindelse med stavning anvende viden om, at der findes forskellige stavemåder for samme lyd (herunder w/wh for /w/ og s/ss for /s/)
- Deltageren skal kunne koble lyd og bogstav i overensstemmelse med principper for standardlyde i et-og tostavelsesord i engelsk ortografi.
- Deltageren skal kunne koble lyd og bogstav i overensstemmelse med nogle af den engelske ortografis basale og mindre komplicerede lydfølgeregler (digrafer og bogstavet w's påvirkning af vokalen a).
- Deltageren skal kunne identificere åbne og lukkede stavelsestyper i engelsk.
- Deltageren skal kunne identificere, læse og stave hyppige særlige småord, der ikke følger engelsk ortografis grundlæggende principper, for eksempel you.
- Deltageren skal kunne anvende stavelsesdeling i læsning af ord og kunne anvende grundlæggende regler for trykplacering i engelsk.

Eksempel 4. Kompenserende hjælpemidler

Caseeksempel: Deltager A, B eller C jævnfør ovenstående eksempler.

Identificeret færdighedsmål for deltager A: Deltager A skal væsentligt reducere antallet af stavfejl (for eksempel med ca. 25 % eller mere) ved at anvende ordforslag i et ordprædiktionsprogram.

Identificeret færdighedsmål for deltager B: Deltager B skal kunne benytte et ordprædiktionsprogram, som kompenserer for hendes staveproblemer, og dermed kunne fokusere på at formulere sig klart og sammenhængende i skriftlige opgaver på sit studie.

Identificeret færdighedsmål for deltager C: Deltager C skal bruge væsentlig kortere tid (for eksempel ca. 50 % kortere tid end han plejer) på at læse og skrive e-mails på engelsk i arbejdsmæssige sammenhænge ved blandt andet at få enkeltord eller hele sætninger i engelske e-mails læst op med talesyntese og ved at anvende ordforslag på engelsk. Mål: Deltageren skal med fordel kunne benytte et ordprædiktionsprogram til brug ved skrivning af tekster i arbejds- eller studiemæssige sammenhænge.

Eksempler på delmål:

- Deltageren skal kunne forstå programmets principper, opbygning og udnyttelsesmuligheder.
- Deltageren skal kunne betjene programmets basale indstillinger, som for eksempel genveje, visning, ordbogsvalg, kontekstvalg og valg af ord under skrivning.
- Deltageren skal kunne skrive første lyd(e) i det ønskede ord sikkert.
- Deltageren skal kunne udnytte filter-/jokertegn.
- Deltageren skal kunne anvende flere strategier til at få det relevante ord til at fremtræde.
- Deltageren skal kunne anvende flere strategier i forhold til valg af relevante ord fra ordlister, herunder oplæsning fra ordlister.
- Deltageren skal introduceres til og i (i en konkret defineret grad) at kunne anvende programmets personlige og mere avancerede indstillinger og udbyggelsesmuligheder.

Kapitel 5

Udbud med videre, jævnfør bekendtgørelsens §§ 13-16

Det enkelte voksenuddannelsescenter skal sikre, at alle, der er berettiget til »Ordblindeundervisning for Voksne«, kan modtage undervisningen inden for en rimelig geografisk afstand og på flere typer af uddannelsesinstitutioner.

Inden for rimelig geografisk afstand betyder, at den maksimale befordringstid fra deltagerens bopæl til det nærmeste undervisningssted højst må være 75 minutter med offentlige transport, medmindre tilbuddet ligger inden for en afstand på 30 km ad offentlig vej. Kravet gælder kun den ene vej, dvs., at der ikke er tale om en samlet befordringstid. Undervisningsministeren har mulighed for at fravige denne grænse i tilfælde, hvor særlige geografiske forhold gør sig gældende.

Voksenuddannelsescentrene har ansvaret for at sikre et tilstrækkeligt udbud af »Ordblindeundervisning for Voksne« inden for det geografiske dækningsområde, som det enkelte voksenuddannelsescenter har ansvaret for. Voksenuddannelsescentrene kan alene opfylde forpligtelsen ved at indgå driftsoverenskomster med andre udbydere. Voksenuddannelsescentrene er i den forbindelse ikke forpligtede til selv at udbyde og afholde »Ordblindeundervisning for Voksne«.

Det anbefales imidlertid at sikre tilstedeværelsen af den nødvendige fagkundskab på voksenuddannelsescentrene ved at de selv udbyder og afholder »Ordblindeundervisning for Voksne«. Bestyrelsen skal under alle omstændigheder sikre at lederen af voksenuddannelsescentret eller den medarbejder, der har fået til opgave at træffe afgørelse om visitering/genvisitering til »Ordblindeundervisning for Voksne«, har de fornødne kvalifikationer til at varetage opgaven.

Voksenuddannelsescentrenes geografiske dækningsområder fremgår af det til enhver tid gældende brev fra Undervisningsministeriet, der vedhæftes voksenuddannelsescentrets vedtægt.

Regionsrådet koordinerer i samarbejde med voksenuddannelsescentrene og de øvrige udbydere af »Ordblindeundervisning for Voksne« undervisningstilbuddene i regionen, således at der er et tilstrækkeligt bredt udbud af »Ordblindeundervisning for Voksne«. Voksenuddannelsescentret udarbejder til dette brug en plan for dets udbud af »Ordblindeundervisning for Voksne«.

Regionsrådet høres årligt om planen, og inden der enten indgås eller opsiges driftsoverenskomst. Planen skal indeholde oplysninger om den geografiske spredning af tilbuddet og om, hvilke institutionstyper tilbuddet er fordelt på. Planen skal dermed udgøre et oplæg til drøftelse mellem regionsrådet, voksenuddannelsescentrene og de øvrige udbydere. Planen offentliggøres på voksenuddannelsescentrets og driftsoverenskomstparternes hjemmesider.

Voksenuddannelsescentrene skal ud over at høre regionsrådet før indgåelse af driftsoverenskomster indhente en udtalelse fra voksenuddannelsescentrets uddannelsesudvalg.

Information, jævnfør bekendtgørelsens § 15

Det enkelte voksenuddannelsescenter er forpligtet til at informere offentligt om sit udbud af »Ordblindeundervisning for Voksne« herunder om driftsoverenskomstparternes udbud med angivelse af undervisningssteder. Voksenuddannelsescentrene er dog ikke forpligtede til at informere offentligt om undervisning, som jævnfør bekendtgørelsens § 10, stk. 3, gennemføres lokalt og er forbeholdt en bestemt deltagerkreds.

Det skal blandt andet fremgå, at udbuddet vedrører »Ordblindeundervisning for Voksne«, og at der som led heri kan tilbydes hensyntagende undervisning. Hensyntagende undervisning kan dermed ikke udbydes eller markedsføres som et selvstændigt undervisningstilbud.

Der henvises i øvrigt til § 1, stk. 1, i lov om gennemsigtighed og åbenhed i uddannelserne mv., hvoraf det fremgår, at oplysninger om undervisning, uddannelser, skoler og uddannelsesinstitutioner skal være offentligt tilgængelige på internettet, så borgerne enkelt og hurtigt kan vurdere kvaliteten af undervisningen på de enkelte skoler og institutioner.

Driftsoverenskomstparterne kan informere om eget udbud af ordblindeundervisning. Informationen kan foretages i trykte og/eller elektroniske medier herunder på egen hjemmeside.

Regionsrådet, jævnfør bekendtgørelsens § 16

Regionsrådet koordinerer i samarbejde med voksenuddannelsescentrene og andre udbydere af ordblindeundervisningen indsatsen i regionen, herunder den geografiske placering af udbuddet og kapaciteten, med henblik på at sikre et tilstrækkeligt og varieret tilbud af »Ordblindeundervisning for Voksne«.

Kapitel 6

Driftsoverenskomster, jævnfør bekendtgørelsens §§ 17-18

Voksenuddannelsescentret har ansvaret for at sikre et tilstrækkeligt og varieret undervisningstilbud til voksne i dets geografiske dækningsområde. Det er i den forbindelse et krav, at »Ordblindeundervisning for Voksne« udbydes på flere institutionstyper inden for voksenuddannelsescentrets geografiske dækningsområde.

Det er dermed en forudsætning for at være godkendt som voksenuddannelsescenter, at voksenuddannelsescentret indgår driftsoverenskomster med andre typer af uddannelsesinstitutioner om udbud af »Ordblindeundervisning for Voksne«. Listen over uddannelsesinstitutioner fremgår af bekendtgørelsens § 17, stk. 1, og stk. 3, og af vejledningens bilag 1.

Inden voksenuddannelsescentret indgår en driftsoverenskomst om ordblindeundervisning, hører regionsrådet om den geografiske placering af udbuddet med videre med henblik på at sikre, at der er et tilstrækkeligt og varieret tilbud om »Ordblindeundervisning for Voksne«.

Voksenuddannelsescentret kan ikke indgå driftsoverenskomst med udbydere uden for dets geografiske dækningsområde.

Voksenuddannelsescentret og dets driftsoverenskomstparter kan ligeledes ikke (med undtagelse af undervisning, der gennemføres lokalt, jævnfør nedenfor) udbyde eller afholde »Ordblindeundervisning for Voksne« uden for voksenuddannelsescentrets geografiske dækningsområde, medmindre dette sker efter aftale med det lokale voksenuddannelsescenter og regionsrådet.

Af samme årsag skal voksenuddannelsescentrenes og driftsoverenskomstparternes markedsføring (så vidt det er praktisk muligt) målrettes det geografiske dækningsområde. Det er i den forbindelse et krav, at det fremgår tydeligt af markedsføringsmaterialet, hvilket voksenuddannelsescenter, der udbyder undervisningen.

Reglerne om markedsføring betyder i øvrigt, at voksenuddannelsescentrene og driftsoverenskomsttagerne ikke på eget initiativ må henvende sig i markedsføringsøjemed (dvs. med henblik på at tilbyde undervisning) til privatpersoner og virksomheder uden for voksenuddannelsescentret dækningsområde.

Undervisning, der gennemføres lokalt for en lukket kreds af deltagere (bekendtgørelsens § 10, stk. 3, § 15, stk. 1, § 20 og § 26), kan på initiativ fra for eksempel en virksomhed finde sted uden for voksenuddannelsescentrets geografiske dækningsområde. Der er tale om undervisning, der gennemføres lokalt, når undervisningen afvikles på offentlige eller private virksomheder for virksomhedens ansatte,

i foreninger eller faglige organisationer for foreningens/organisationens medlemmer eller på uddannelsesinstitutioner med flere for institutionens uddannelsessøgende. »Uddannelsesinstitutioner« betyder i denne sammenhæng »andre uddannelsesinstitutioner« og ikke voksenuddannelsescentret eller dets driftsoverenskomstparter selv.

Ved afvikling af undervisning der gennemføres på en virksomhed, er det et krav, at virksomheden afholder udgifterne til lokaler og udstyr i forbindelse med undervisningen, med mindre det er aftalt med virksomheden, at undervisningen skal finde sted på uddannelsesinstitutionen

Ansøgere til »Ordblindeundervisning for Voksne« kan i øvrigt frit søge om (og såfremt de opfylder betingelserne herfor) visiteres til undervisning, som udbydes og afholdes på et voksenuddannelsescenter eller hos en driftsoverenskomstpart, der er beliggende uden for det geografiske dækningsområde, hvori ansøgeren har bopæl.

Leder- og lærerkvalifikationer, jævnfør bekendtgørelsens §§ 22-25

Lederen af uddannelsesinstitutionen skal have de nødvendige pædagogiske, administrative og ledelsesmæssige forudsætninger for at forestå ledelsen af »Ordblindeundervisning for Voksne«. Dog gælder det for folkeoplysende foreninger, at lederen af ordblindeundervisningen ikke nødvendigvis er lederen af uddannelsesinstitutionen, men en person med de nødvendige kvalifikationer, der specifikt forestår ledelsen af ordblindeundervisningen på institutionen.

Da voksenuddannelsescentret er ansvarligt for indgåelse af driftsoverenskomster med andre udbydere af undervisningen, er voksenuddannelsescentret ansvarligt for at påse, at driftsoverenskomstparternes ledelse har de nødvendige forudsætninger for at forestå ledelsen af ordblindeundervisningen. Voksenuddannelsescentrets bestyrelse har desuden ansvaret for, at lederen af voksenuddannelsescentret har forudsætningerne for og dermed også de nødvendige kvalifikationer til at varetage ledelsen af »Ordblindeundervisning for Voksne«.

For at kunne varetage »Ordblindeundervisning for Voksne« skal underviseren have bestået fagmodul 6 (dysleksi og individuel afdækning) og 7 (undervisning og rådgivning af dyslektikere) i den pædagogiske diplomuddannelse, undervisning i læsning og matematik for voksne eller have tilsvarende kvalifikationer. Det er lederen af uddannelsesinstitutionen, der afgør, om underviseren har de rette undervisningskvalifikationer. Det er voksenuddannelsescentrets opgave at påse, at undervisere på »Ordblindeundervisning for Voksne« har de fornødne kvalifikationer.

De undervisere, der indtil den 1. januar 2007 har varetaget ordblindeundervisning i henhold til lov om specialundervisning for voksne, skal have kvalifikationer, der opfylder kravet om kvalifikationer svarende til de to nævnte fagmoduler i den pædagogiske diplomuddannelse. Da der imidlertid ikke i lovgivningen er fastsat specifikke krav til undervisere inden for specialundervisning for voksne, kan der være enkelte ordblindeundervisere, der ikke fuldt ud lever op til kravet om tilsvarende kvalifikationer. Disse undervisere skal erhverve sig de nødvendige kvalifikationer for eksempel ved at deltage i de to moduler i diplomuddannelsen eventuelt med opnåelse af merit for dele af undervisningen, eller ved at tilmelde sig og bestå prøverne som selvstuderende og dermed opnå bevis for deres kvalifikationer.

Uddannelses- og erhvervsvejledere skal have de nødvendige forudsætninger for at vejlede ansøgere til og deltage i undervisningen.

Lederen af uddannelsesinstitutionen træffer beslutning om, hvorvidt der skal afholdes fornøden efter- og videreuddannelse af ledere og lærere. Institutionen afholder udgifterne hertil.

Kapitel 7

Tilsyn

Kvalitets- og Tilsynsstyrelsen fører tilsyn med voksenuddannelsescentrenes udbud af »Ordblindeundervisning for Voksne« og med voksenuddannelsescentrenes tilsyn med egne driftsoverenskomstparter.

Voksenuddannelsescentrene fører tilsyn med egne driftsoverenskomstparter udbud af »Ordblindeundervisning for Voksne«.

Voksenuddannelsescentret skal i den forbindelse kunne dokumentere overfor styrelsen, at det selv og dets driftsoverenskomstparter udbyder og afvikler undervisningen i henhold til gældende regler, og at voksenuddannelsescentret fører det påkrævede tilsyn med egne driftsoverenskomstparter.

Kapitel 8

Klage

Afgørelser truffet af lederen af uddannelsesinstitutionen i henhold til bekendtgørelsen, kan af deltageren påklages til Ministeriet for Børn og Undervisning, hvis klagen vedrører retlige spørgsmål.

Dette gælder både afgørelser truffet af lederen af voksenuddannelsescentret og af dets driftsoverenskomstparter.

Retlige spørgsmål omfatter for eksempel spørgsmål om, hvorvidt forvaltningslovens regler er overholdt, herunder lovens regler om partshøring, begrundelse og klagevejledning.

Som eksempel på afgørelser, der ikke kan indbringes for Undervisningsministeriet, er spørgsmål om faglige skøn, optagelse til undervisningen, undervisningens niveau og henvisning til andre relevante undervisningstilbud, der kan tilgodese deltagerens undervisningsbehov.

Undervisningsministeriet, den 22. oktober 2013

P.M.V.

E.B.

LARS MORTENSEN

Uddrag fra bekendtgørelse nr. 1372 af 15. december 2005 om ordblindeundervisning for voksne

§ 17. Ordblindeundervisning udbydes på voksenuddannelsescentrene. Efter driftsoverenskomst med voksenuddannelsescentret kan ordblindeundervisning udbydes af

- 1) uddannelsesinstitutioner godkendt til at udbyde arbejdsmarkedsuddannelser, jf. lov om arbejdsmarkedsuddannelser med videre,
- 2) uddannelsesinstitutioner godkendt efter lov om institutioner for erhvervsrettet uddannelse,
- 3) folkehøjskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler, jf. lov om folkehøjskoler,
- 4) efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler (frie kostskoler)
- 5) folkeoplysende foreninger og daghøjskoler, jf. lov om støtte til folkeoplysende voksenundervisning, frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde og daghøjskoler samt om Folkeuniversitetet (folkeoplysningsloven),
- 6) private institutioner med videre, som før den 1. januar 2001 har indgået driftsoverenskomst med et amtsråd om læsekurser eller ordblindeundervisning i henhold til lov om specialundervisning for voksne og læsekurser for voksne, dog kun om undervisning inden for det eller de pågældende områder,
- 7) produktionsskoler, jf. lov om produktionsskoler,
- 8) Skovskolen, jf. universitetsloven,
- 9) sprogcentre, jf. lov om danskuddannelse til voksne udlændinge med flere, uddannelsesinstitutioner, der udbyder grundlæggende søfartsuddannelser under Økonomi- og Erhvervsministeriet, jf. lov om maritime uddannelser,
- 10) skoler, der udbyder social- og sundhedsuddannelser, jf. lov om grundlæggende social- og sundhedsuddannelser,
- 11) uddannelsesinstitutioner, der er godkendt sammenlagt i medfør af lov om institutioner for almengymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse med videre, og
- 12) regionale og kommunale institutioner med specialundervisning for voksne, jf. lov om specialundervisning for voksne.

(.....)